

MELDPUNT LOKALE ORGANISATIES 'S-HERTOGENBOSCH

Resultaten onderzoekstraject

In het onderzoekstraject zijn vragen gesteld over de sector waarin men actief is, de verwachte groei of afname inkomsten, medewerkers (betaald en onbetaald), klandizie (leden, deelnemers, bezoekers), vaste lasten, aanpassingen, oplossingen voor problemen, continuïteit, NOW-regeling, plaats van uitvoering activiteiten en mogelijke wens tot contact.

Tussen 9-13 april 2020 is een quickscan onder 100 organisaties uitgevoerd. De respons was 52%. [Onderzoeksrapport quickscan](#).

Tussen 23 april en 10 mei 2020 is de eerste ronde uitgevoerd. 1.060 organisaties zijn benaderd. 323 organisaties (30,5%) hebben gereageerd. [Resultaten eerste ronde](#).

Tussen 9 en 20 september 2020 is de tweede ronde uitgevoerd. Opnieuw zijn 1.060 organisaties benaderd. 255 organisaties (24,1%) hebben gereageerd. [Resultaten tweede ronde](#).

Tussen 1 en 15 maart 2021 is de derde ronde van het onderzoekstraject uitgevoerd. Ook nu zijn 1.060 organisaties benaderd waarvan 280 organisaties (26,4%) hebben gereageerd. [Resultaten derde ronde](#).

Tussen 23 september en 4 oktober is de vierde – en laatste – ronde van het onderzoekstraject uitgevoerd. Deze keer zijn er 988 benaderd, waarvan 164 hebben gereageerd (16,6%). De lagere respons (->100) komt doordat de eerste mailing naar minder organisaties en niet gepersonaliseerd verstuurd is geweest. [Resultaten vierde ronde](#).

Onderzoek

Gestart in april 2020 met een vooronderzoek (quickscan), met opvolgende onderzoekrondes in mei en september 2020 en maart en september 2021, komt het onderzoek na vier rondes ten einde. Dit onderzoek heeft een unieke inzicht gegeven in hoe het gemeenschapsleven in 's-Hertogenbosch geraakt is door en omgegaan is met het Corona Virus.

Aan de vierde onderzoekronde deden 164 organisaties mee (respons 17%). Hoewel dit de laagste response¹ is gedurende het onderzoekstraject, is het onderzoek zonder meer een succes. De positieve trend die zichtbaar is in de resultaten, zet hopelijk door. Veerkracht heeft het gemeenschapsleven van 's-Hertogenbosch gesierd en getypeerd.

Meldpunt Lokale Organisaties 's-Hertogenbosch

Het meldpunt en onderzoek is een gezamenlijke inspanning van Vrijwilligersnetwerk Galant, Erasmus Universiteit Rotterdam, S-PORT, Huis73, Mooi zo Goed zo en Goede Doelen 's-Hertogenbosch. .

Het meldpunt heeft in de afgelopen anderhalf jaar een bijdrage geleverd aan het helpen van stichtingen en verenigingen bij hun prangende vragen. Het meldpunt is op werkdagen te bereiken via meldpunt@galant.nl en 073-6156250.

¹ De lagere respons (-100) is veroorzaakt door de ongeadresseerde verzending van de eerste mailing. De reminder is wel geadresseerd verzonden.

Evaluatie onderzoekstraject april 2020 – oktober 2021

Vrijwel direct na de start van de Coronacrisis in Nederland is in april 2020 het gezamenlijke onderzoek van Vrijwilligersnetwerk Galant, Erasmus Universiteit Rotterdam, S-PORT, Platform CultuurBosch, Mooi zo Goed zo en Goede Doelen 's-Hertogenbosch samen gestart. Nu, november 2021, komt het onderzoekstraject ten einde en kunnen wij de balans opmaken. Iedere ronde liet een ander beeld zien van het gemeenschapsleven. De Coronacrisis is een turbulente tijd, waarin er veel gebeurt, met name maatregelen en versoepelingen lijken hun stempel te drukken op hoe goede doelen zich bewegen.

Wat typeert iedere ronde?

Vrijwel direct na de start van de Coronacrisis in Nederland is in april 2020 het onderzoek van het Meldpunt Lokale Organisaties 's-Hertogenbosch² gestart.

De eerste ronde, afgenomen in mei 2020 aan het begin van de pandemie, laat met de kennis van nu duidelijk een beeld zien van organisaties die niet weten waar ze aan toe zijn, onzekerheid heerste.

Voor veel sectoren was ronde 2 in september 2020 een stuk optimistischer, coronacijfers gingen toen al niet meer de goede kant op, maar na aan relatief rustige zomer waren de geleerden optimistisch.

Ronde 3 vond plaats in maart 2021, de tijd van de zwaarste lockdown en de gevreesde avondklok. Bijna vanzelfsprekend was dit voor verschillende sectoren een absoluut dieptepunt. Zorgen over gemiste inkomsten, klandizie en vrijwilligers waren hier het grootst.

De vierde ronde, afgenomen in september 2021, is zondermeer de meest positieve. Dat is ook niet onverwacht, omdat de maatregelen in deze periode het minst streng waren sinds het begin van de pandemie. Tijdens het schrijven van dit stuk is de anderhalve meter weer ingegaan en komt er misschien op korte termijn opnieuw een harde lockdown.

Het is duidelijk dat de pandemie en bijhorende maatregelen een diepe weerslag hebben op het gemeenschapsleven van Den Bosch. Het is belangrijk om nu, na vier onderzoek rondes te reflecteren op wat we hebben geleerd, zodat deze kennis ingezet kan worden om de komende periode beter door te komen.

Disclaimer

In dit onderzoek is een verscheidenheid aan sectoren meegenomen. Alle sectoren hebben individuele aandacht gekregen in sector analyses, te lezen bij de persberichten van iedere ronde. Dit stuk dekt de vier grootste sectoren omdat van de andere sectoren te weinig organisaties hebben meegedaan om statistisch betrouwbare uitspraken over te doen.

² Een initiatief van Vrijwilligersnetwerk Galant, Erasmus Universiteit Rotterdam, S-PORT, Huis73, Mooi zo Goed zo en Goede Doelen 's-Hertogenbosch.

De verschillende sectoren

Buurt & Wijk

Laten we voorop stellen dat iedere sector het moeilijk heeft gehad, maar sommige moeilijker dan andere. Een sector die het er betrekkelijk goed vanaf heeft gebracht is de Buurt & Wijk sector. Terwijl de sector wel het negatiefst en meest onzeker is over het vrijwilligersbestand, zijn ze bij iedere andere vraag juist het meest positief. De sector heeft het vaakst geen betaald personeel, en waarschijnlijk minder vaak een eigen plek, waardoor vaste lasten minder snel een probleem worden. Ook het inkomen is relatief vaker geen probleem geweest. Aanpassen aan Covid kan doorgaans (gemakkelijk). Dit alles maakt dat de sector veruit het vaakst aangeeft te denken de pandemie te overleven.

Kunst & Cultuur

De Kunst & Cultuur sector heeft het dubbel zwaar. De sector maakt zich niet alleen vaak zorgen over vaste lasten, maar verwacht ruim twee keer zo vaak dat het inkomen zal dalen dan de Sociaal Maatschappelijke sector en bijna 3 keer zo vaak als de Buurt & Wijk sector. Gemiddeld 91% van de Kunst en Cultuur sector verwachtte tijdens de pandemie een daling van het inkomen.

Met uitzondering van contributies, maakt de sector zich het vaakst zorgen over dalingen in het inkomen uit donaties, sponsoring, subsidies en veruit het meest uit verkoop/verhuur; bijna 2 keer zo vaak als Sociaal Maatschappelijk. De Kunst & Cultuur sector verwacht hierdoor het vaakst de Corona Pandemie niet te overleven, gemiddeld zegt slechts 58% hier zeker van te zijn.

Sociaal Maatschappelijk

De Sociaal Maatschappelijke sector kan zich doorgaans gemakkelijker aanpassen aan de maatregelen. Samen met de Kunst & Cultuur sector maakt deze sector zich relatief vaak zorgen over vaste lasten en dan met name over huur/energie-, organisatie- en personeelskosten. Dat laatste is te verwachten door dat de sector het vaakst betaald personeel in dienst heeft. Aan de andere kant, het inkomen, verwacht men daarentegen relatief vaak geen daling.

Sport

De sport sector springt er ook op een aantal vlakken uit. Zo maken zij zich het meest van alle sectoren zorgen over een daling van het inkomen, contributies en verwachten relatief vaak een daling van sponsoringsgelden. Die zorgen komen waarschijnlijk voort uit het niet kunnen aanpassen aan Covid. Dit lukt bijvoorbeeld 3 keer zo vaak niet als bij Buurt & Wijk. Tegelijk lijkt de loyaliteit en volharding van het vrijwilligersbestand het grootst. De sector maakt zich het minst vaak zorgen over het verlies van vrijwilligers.

De lessen van dit onderzoek

Sociale kosten

Gemiddeld een kwart van de organisaties weet niet zeker of zij de Corona Pandemie zullen overleven. Ongeveer de helft van de organisaties uit ronde vier is tijdens de pandemie gekrompen. Zij die door Corona kleiner zijn geworden, krompen gemiddeld twee keer zo hard dan de rest. Bijna alle organisaties uit ronde 4 (90%) hebben activiteiten moeten stoppen. Een aanzienlijk deel van hen lag op een bepaald moment helemaal stil. Dit betekent minder sport, minder muziek, minder buurt activiteiten, en alom minder verbinden. Een sociale kostenpost voor de samenleving.

Sectoren zijn zo verschillend

Hoewel de maatregelen weinig onderscheid maken tussen sectoren, doen de gevolgen dat wel. Iedere sector wordt anders, lichter of zwaarder geraakt. De lasten van de Corona Pandemie (en de steun) worden ongelijk verdeeld. Dit onderzoek laat zien dat geen sector hetzelfde is. Het gemeenschapsleven wordt vaak gezien en behandeld als eenheid, maar dat is het niet.

Het gemeenschapsleven heeft veerkracht

Wanneer maatregelen versoepelen veert het gemeenschapsleven vrijwel direct weer op. Dit onderzoek laat zien dat versoepelen leidt tot een terugkomst van vrijwilligers, klandizie en inkomen en meer vertrouwen in de continuïteit van organisaties. Het gemeenschapsleven veert op, met andere woorden: het heeft veerkracht. Als we de mediakoppen lezen nemen we wellicht mee dat het slecht gesteld is met het gemeenschapsleven. Wij vinden het een belangrijke realisatie dat het gemeenschapsleven ook weer opleeft als het de kans krijgt.

Een interessant onderscheid met betaald werk

In tegenstelling tot bijvoorbeeld de horeca, waar personeel weg gaat en weg blijft wanneer er wordt versoepeld, lijken vrijwilligers snel weer klaar te staan. Vrijwilligerswerk is ook iets wat men doet omdat het leuk is. De noodzaak en aandrang voor het vinden van nieuw vrijwilligerswerk wanneer het even niet kan is kleiner. Het kan dat mensen tijdelijk ander vrijwilligerswerk zijn gaan doen dat wel kan. Dit zou ook een verklaring kunnen zijn voor de relatieve onzekerheid in de Buurt & Wijk sector over haar vrijwilligersbestand. Wellicht krijgt het vrijwilligers uit andere sectoren die moeilijker zich kunnen aanpassen en gaan deze vrijwilligers terug naar hun eerste voorkeur wanneer het kan.

Ondersteunen van organisaties loont

Het gemeenschapsleven veert dus terug, maar niet onvoorwaardelijk. Als we willen dat het gemeenschapsleven snel weer op gang komt nadat er maatregelen worden versoepeld, moeten organisaties ook bijgestaan worden in het overleven van de crisis. Het van de grond opnieuw opbouwen wanneer anderszins gezonde en gewenste organisaties omvallen zal veel meer van ons vragen. Daarnaast, levert het steunen van organisaties, zoals dit onderzoek laat zien, ook al tijdens de pandemie sociale winsten op. De NOW-regeling (voor werkgevers) waar gemiddeld zo'n 10% van onze respondenten gebruik van maakte, de TVL (vaste lasten) en TASO (huurcompensatie) voor de sportsector en de recentelijk uitgekeerde €51,5 miljoen euro steun voor regionale en lokale cultuur zijn voorbeelden van dergelijke steun.

Bewust blijven van problemen

Terugkijkend op het onderzoek en de berichtgeving over het onderzoek, valt ons het optimisme en de positieve inslag op. In het najaar 2021 was het gemeenschapsleven veel optimistischer dan een half jaar daarvoor, ondanks dat bijna de helft van onze respondenten een daling van het inkomen verwachtte. De problemen die heersen zijn dus niet spontaan opgelost als er versoepelingen plaatsvinden. Wijst dat op dat men toch zwaardere tijden verwachtte? Zegt het iets over de maatregelen, de nasleep of allemaal? Dat is nog onduidelijk.

Gebrek aan kennis

Het is opgevallen hoe weinig kennis er beschikbaar is over en onderzoek gedaan wordt naar het gemeenschapsleven, zowel in 's-Hertogenbosch als daarbuiten. Hoe het gemeenschapsleven zich ontwikkelt en welke kenmerken het heeft is vaak onderbelicht. Daarom raden wij aan om soortgelijk onderzoek minstens één keer per twee jaar uit te voeren. Een boekje over de methodologie van dit onderzoek volgt, zodat geïnteresseerden in andere steden en regio's het voor hun eigen gemeenschapsleven kunnen opzetten.

Als laatste willen wij opmerken dat de beeldvorming over het gemeenschapsleven, bijvoorbeeld in de media of onder beleidsmakers, vaak een zorgelijke inslag heeft, zo ook tijdens deze crisis. Echter, dit onderzoek laat zien dat het gemeenschapsleven veerkrachtig is, organisaties niet zomaar op omvallen komen te staan en de wil om iets goeds te doen voor een ander niet snel verdwijnt. We kunnen erop vertrouwen dat het gemeenschapsleven opnieuw zal bloeien wanneer de ruimte daarvoor is.

[Prof. dr. Lucas Meijs](#)

[Ivo Geers](#)

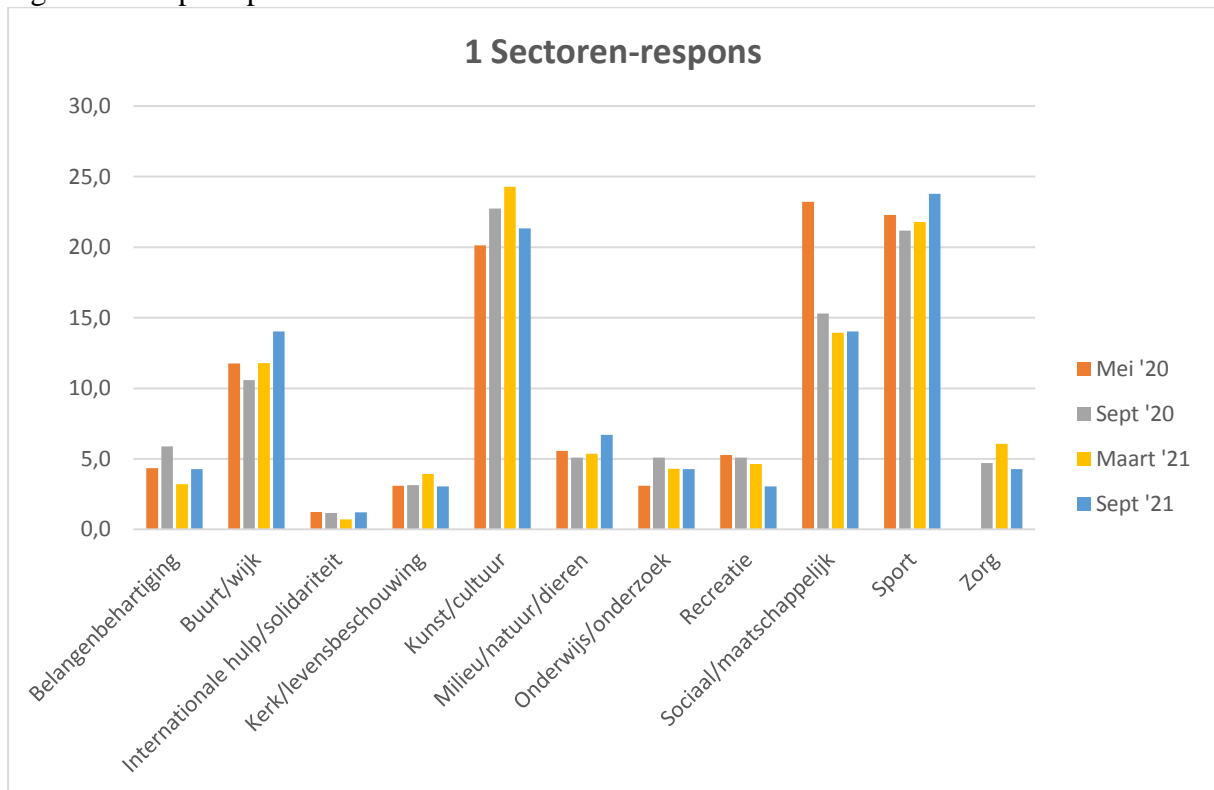
[Jan de Rond](#)

30 november 2021

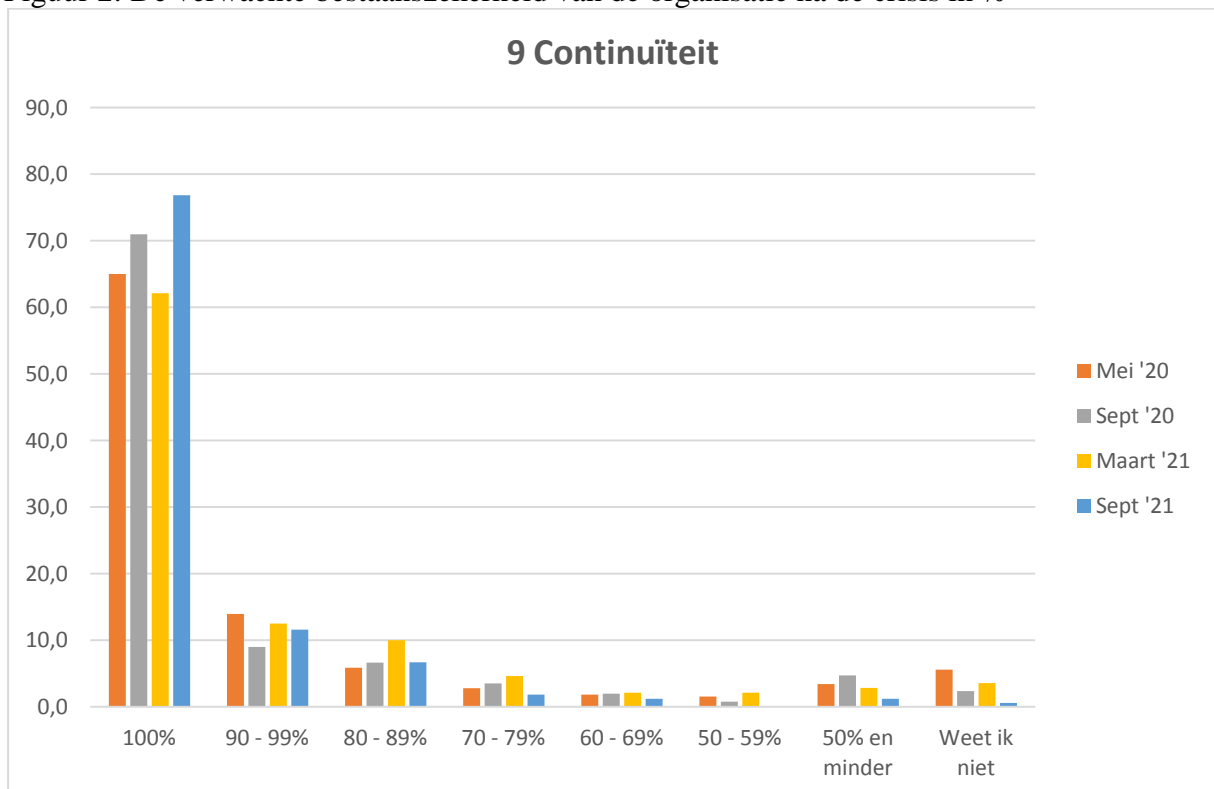
Meldpunt Lokale Organisaties 's-Hertogenbosch - resultaat samenvatting

Overzicht over alle sectoren (in percentage)

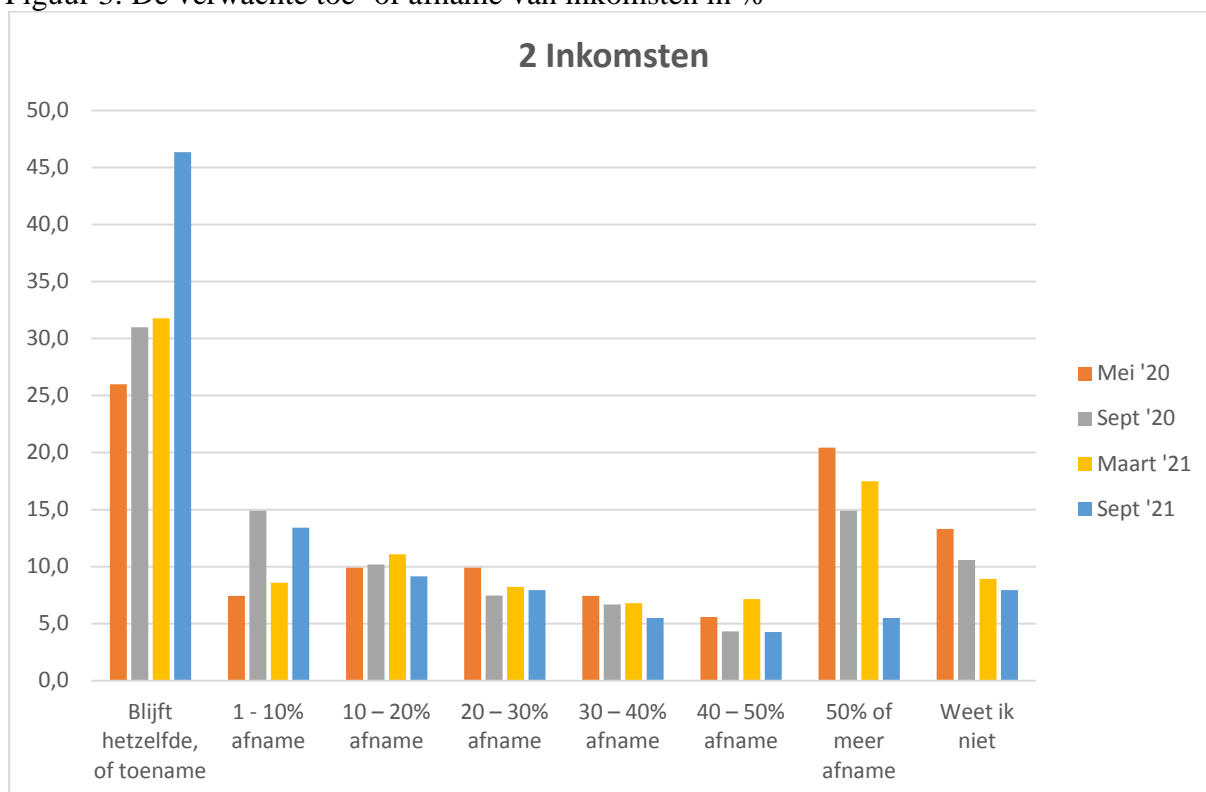
Figuur 1: Respons per sector in %

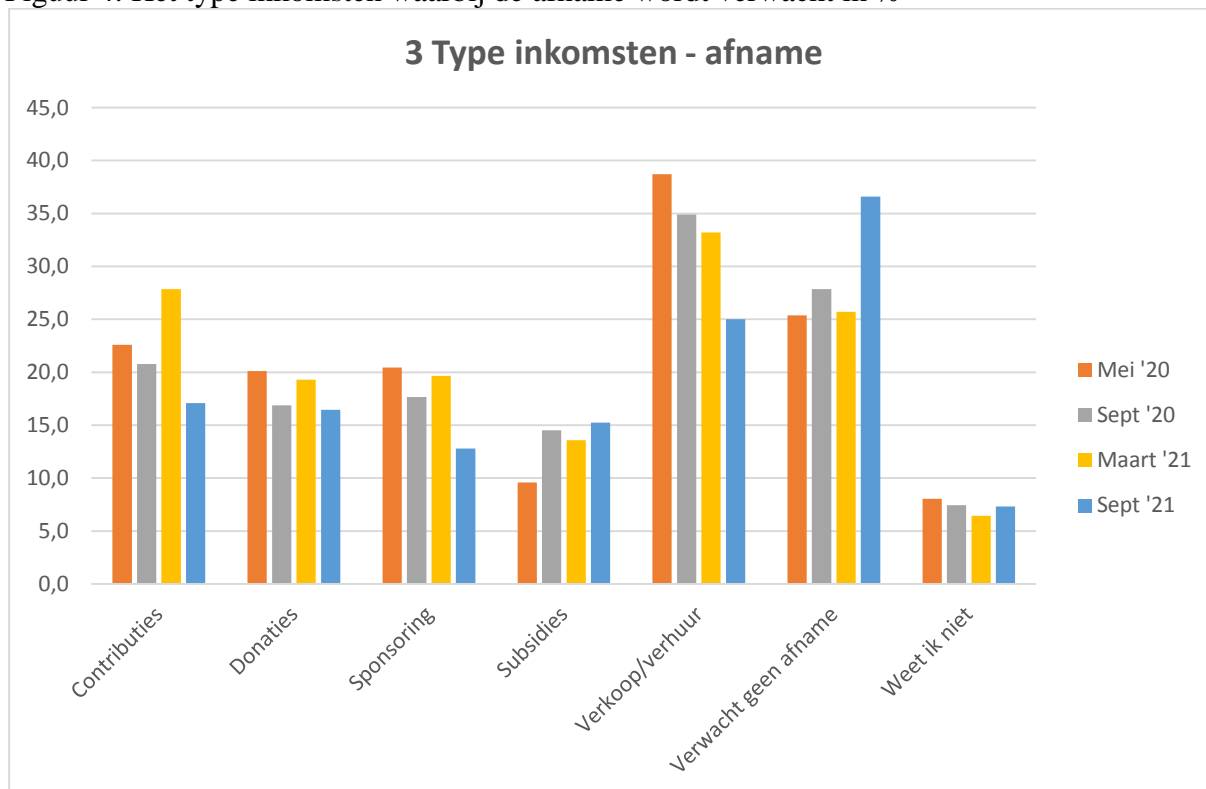
Figuur 2: De verwachte bestaanszekerheid van de organisatie na de crisis in %

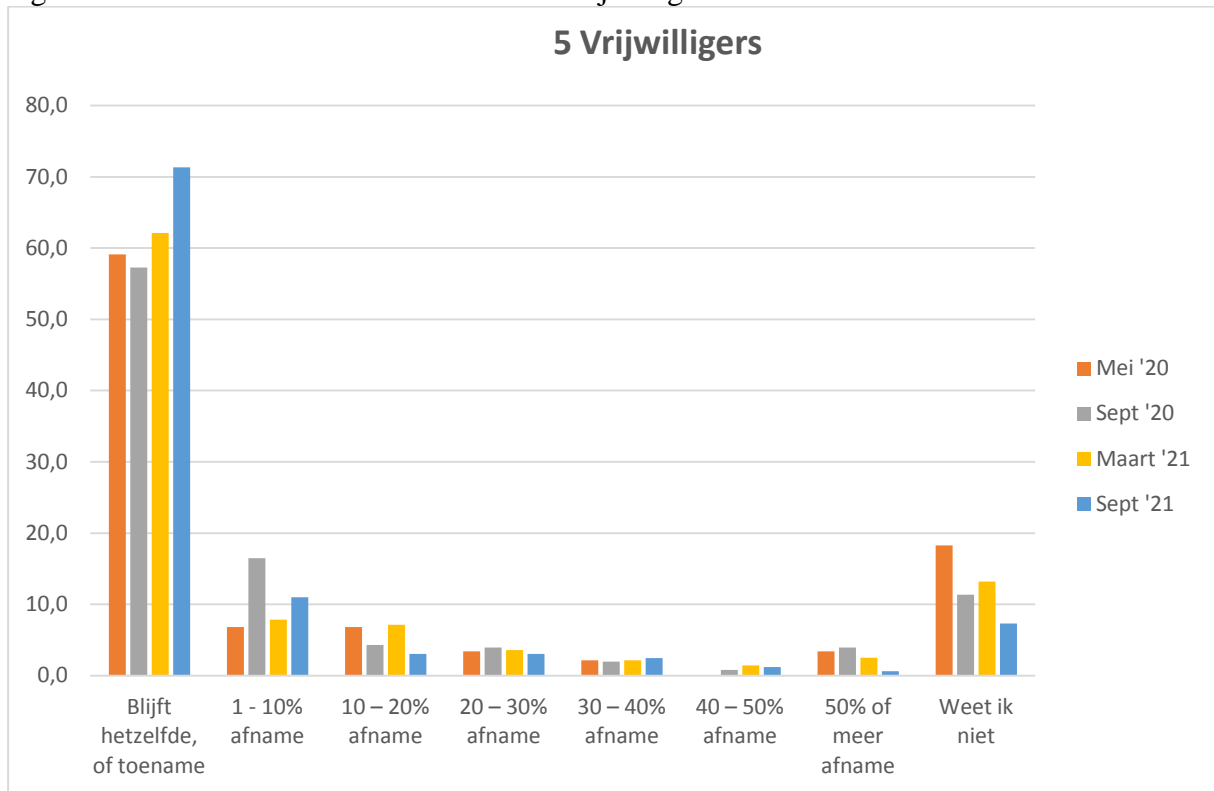
Figuur 3: De verwachte toe- of afname van inkomsten in %

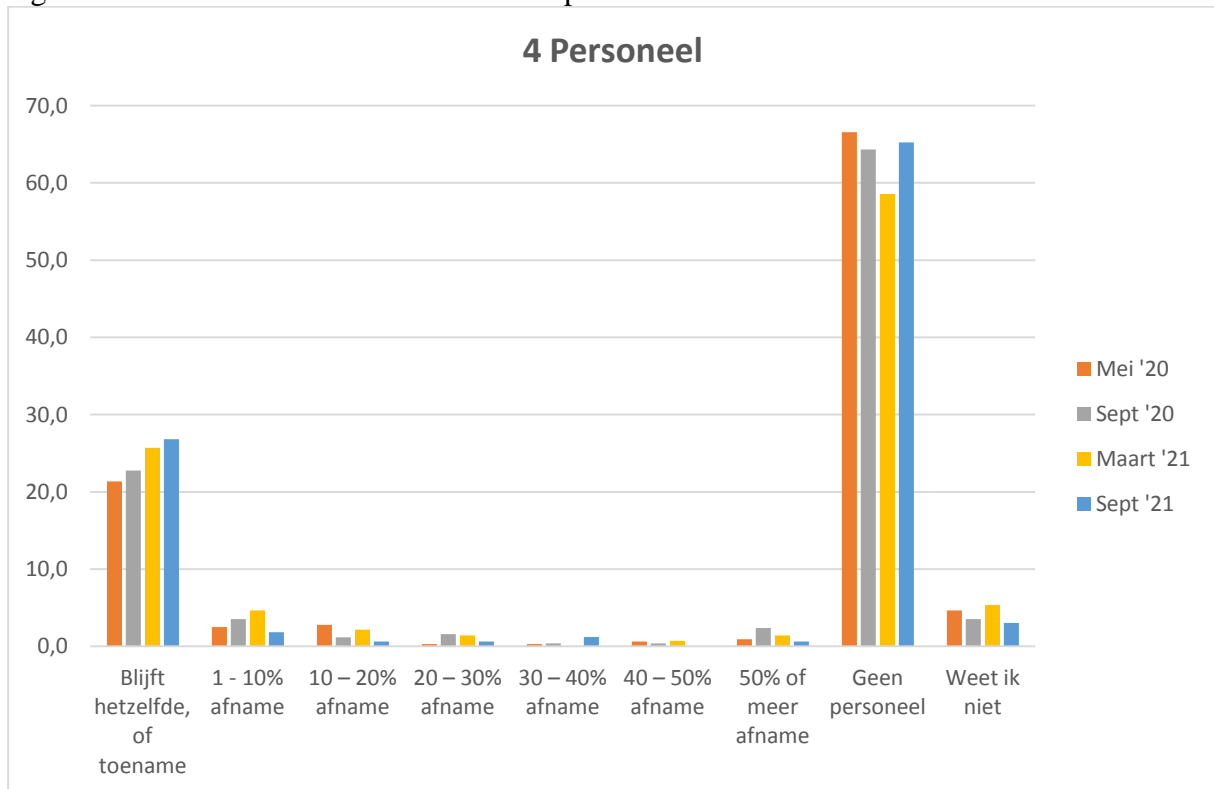
Figuur 4: Het type inkomsten waarbij de afname wordt verwacht in %

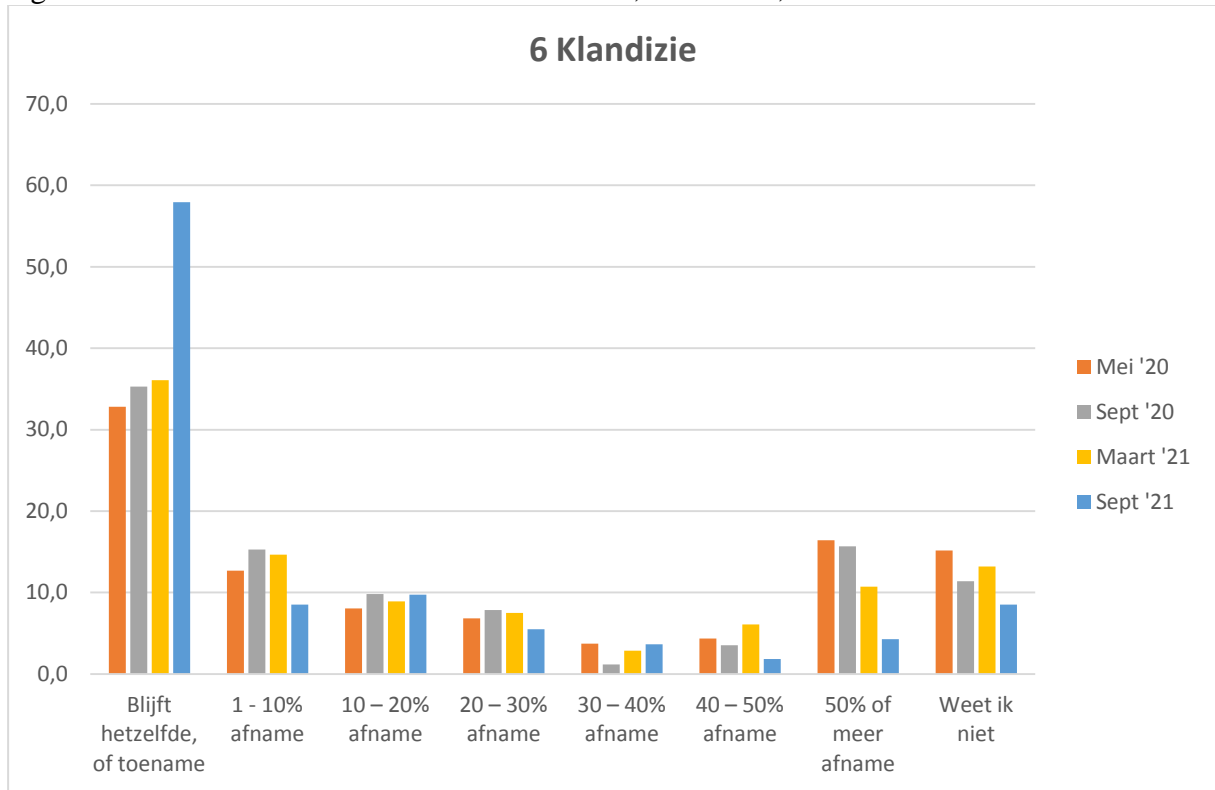
Figuur 5: De verwachte toe- of afname van vrijwilligers in %

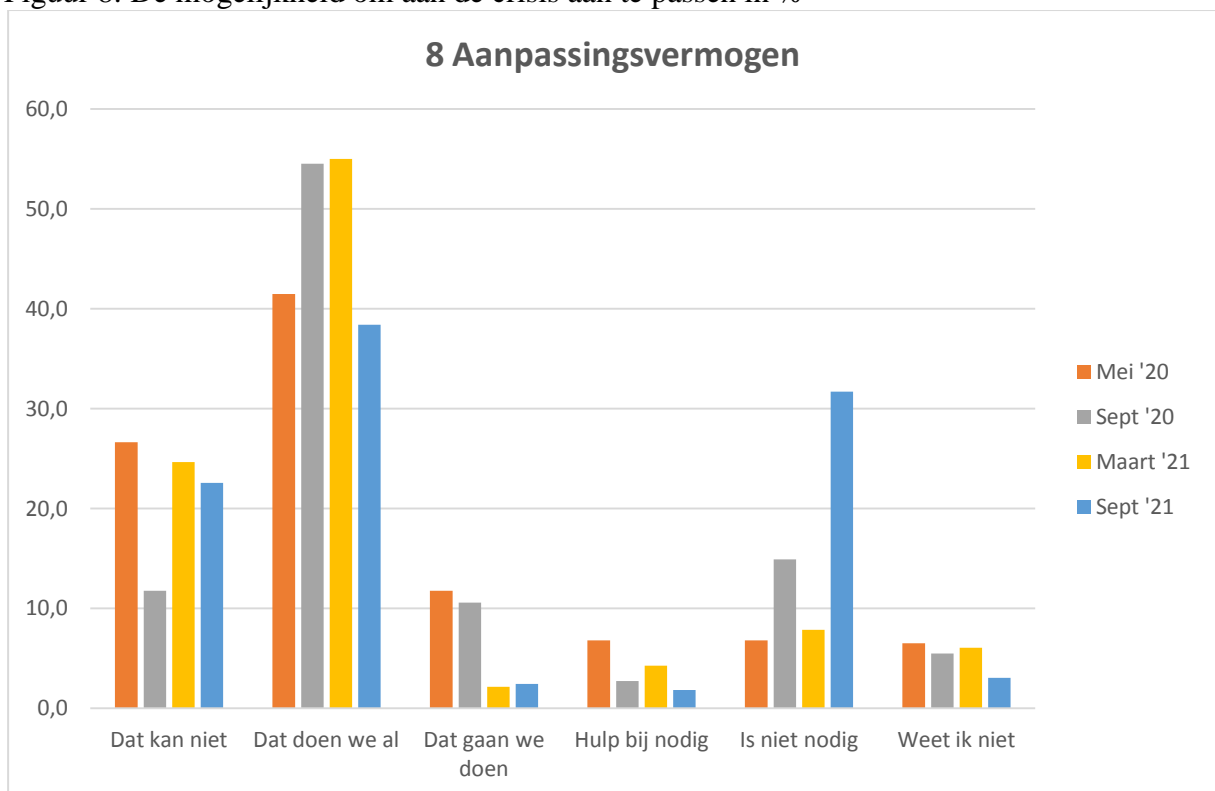
Figuur 6: De verwachte toe- of afname van personeel in %

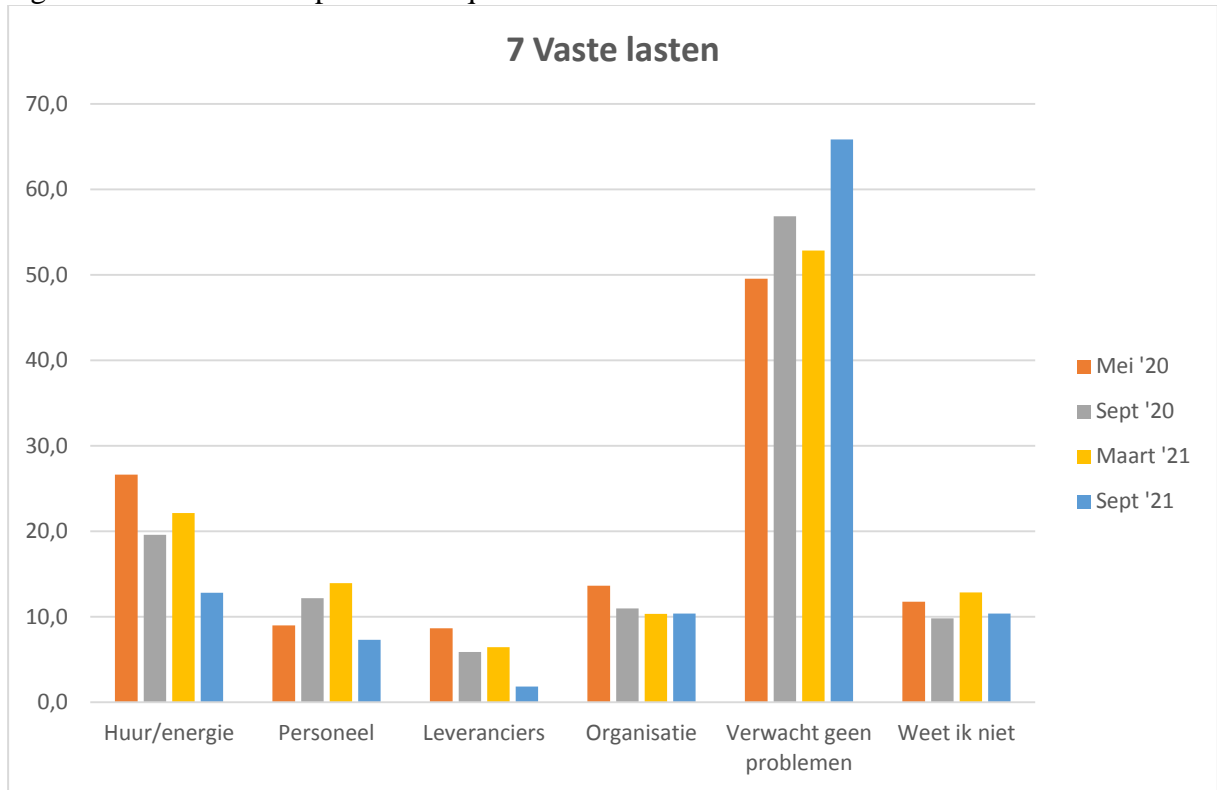
Figuur 7: De verwachte toe- of afname van leden, bezoekers, deelnemers in %

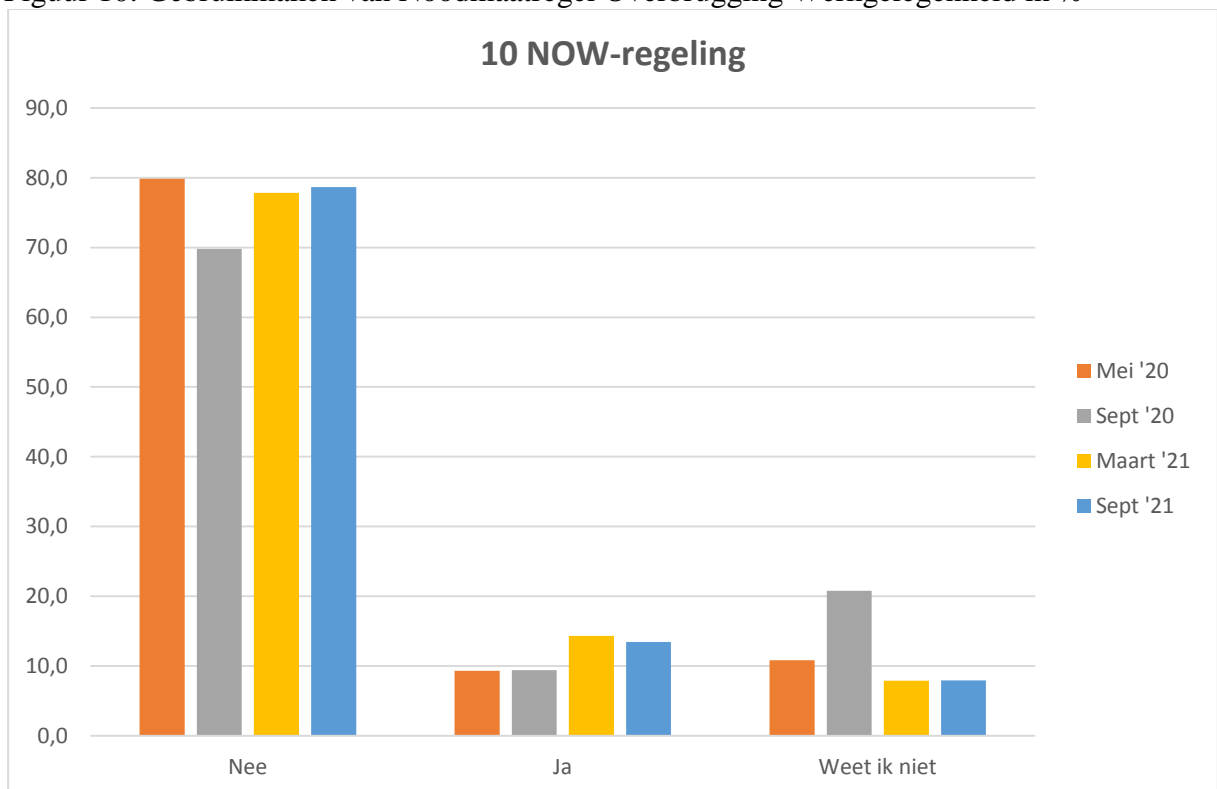
Figuur 8: De mogelijkheid om aan de crisis aan te passen in %

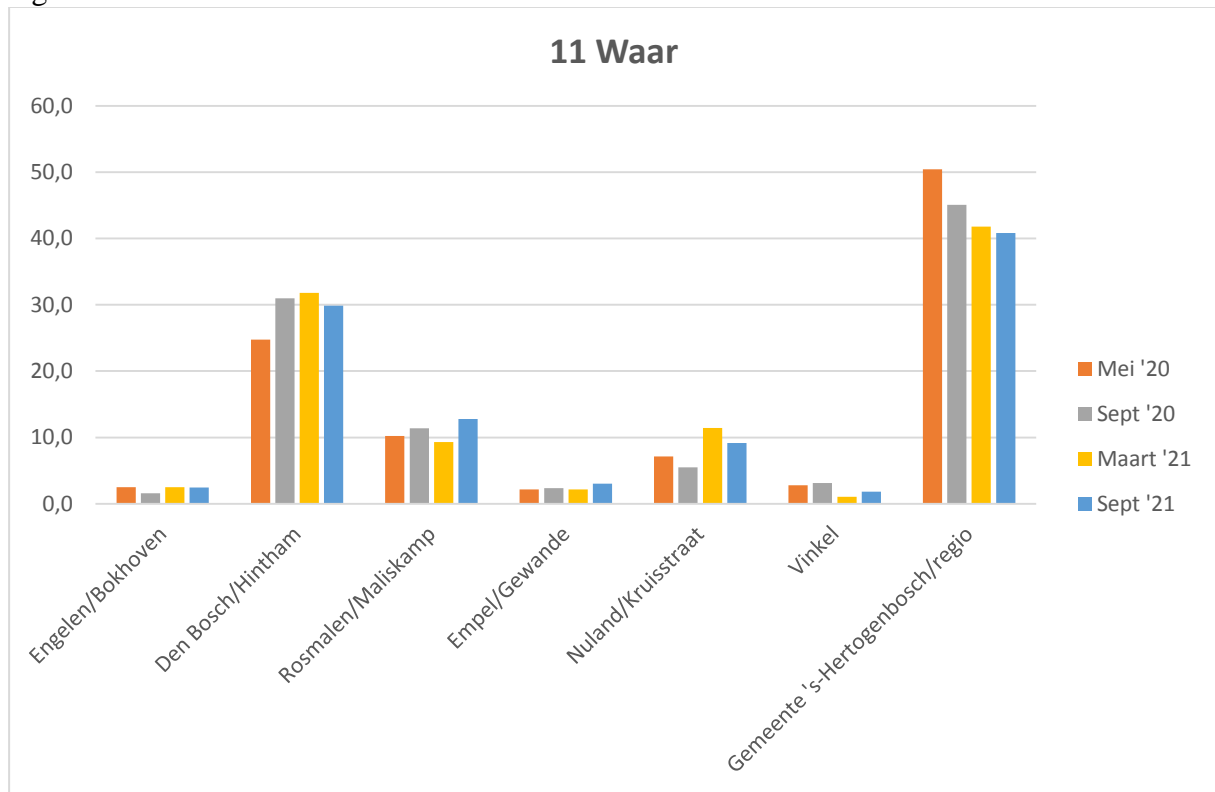
Figuur 9: De verwachte problemen qua kosten / lasten in %

Figuur 10: Gebruikmaken van Noodmaatregel Overbrugging Werkgelegenheid in %

Figuur 11: Plaats van werkzaamheden / activiteiten in %

[Prof. dr. Lucas Meijs](#)

[Ivo Geers](#)

[Jan de Rond](#)

30 november 2021